

Høringsnotat – udpegning af skov til biodiversitetsformål

1. Indledning

Den daværende Regering (Venstre), Liberal Alliance, Konservative og Dansk Folkeparti indgik i maj 2016 - som en del af Naturpakken - en aftale om at udlægge skov med biodiversitet som hovedformål på statslige skovarealer svarende til et samlet areal på i alt 22.300 ha. Med aftalen udlægges der yderligere 13.300 ha skov til biodiversitetsformål på statens arealer i form af 6.700 ha urørt løvskov, 3.300 ha urørt nåletræsplantage og 3.300 ha anden biodiversitetsskov.

Aftaleparternes forslag til arealudpegninger har været i offentlig høring i perioden 2. februar 2018 – 30. marts 2018. Naturstyrelsens rapport ”Udpegning af skov til biodiversitetsformål”, forskningsrapporter, kortmateriale og faktaark om de enkelte områder er tilgængelig på Naturstyrelsens hjemmeside:

<http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/naturprojekter/naturpakken/>

Der er i høringsperioden modtaget i alt 37 høringssvar fra foreninger, organisationer, offentlige myndigheder og private borgere.

Der er modtaget høringssvar fra (i modtaget rækkefølge):

1. Lars Siebken
2. Marianne Troelsgaard
3. Mogens Holme
4. Hans Jacob Nyvold Andersen & Sidsel Gry Nyvold Andersen
5. Naturpark Mølleåens Venner
6. Naturpark Mølleåens Venner
7. Axel Frederik Møller
8. Plejegruppen i Allindelille Fredskov
9. Parforcejagtselskabet i Nordsjælland
10. Ørnbjerg Møllelaug
11. Troels Halken
12. Bornholms Travelskab
13. Danmarks Idrætsforbund
14. Nationalpark Skjoldungernes Land
15. Dansk Ornitologisk Forening – Roskilde
16. Danmarks Naturfredningsforening – Hillerød (DN – Hillerød)
17. Danmarks Naturfredningsforening (DN)
18. Dansk Orienterings-Forbund

19. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet
20. Naturskolen i Viborg Kommune
21. Dansk Ornitologisk Forening Østjylland
22. Horsens Kommune
23. Søren Wium-Andersen
24. Steffen Jørgensen
25. Michael Lønstrøm
26. Anja og Johnny Christensen
27. Danmarks Naturfredningsforening – Roskilde (DN Roskilde)
28. Danmarks Naturfredningsforening – Rudersdal (DN Rudersdal)
29. Friluftsrådet
30. Dansk Ornitologisk Forening Rold-gruppen
31. Frederiksborg Brand & Redning
32. Dansk Botanisk Forening
33. WWF Verdensnaturfonden (WWF)
34. Anders Johnsen
35. Søren Risborg
36. Naturbeskyttelse.dk
37. Klaus David Jensen (14)

En række af høringssvarene berører de samme emner. Nedenfor gennemgås høringssvarene opdelt på emner og adresseres samlet.

2. Overordnede høringssvar

2.1 Naturpakkens ramme

Høringssvar fra WWF, Dansk Botanisk Forening og Naturbeskyttelse.dk påpeger, at det er et prisværdigt tiltag for at sikre biodiversitet i de statslige skovområder, men de tre interessenter finder dog samtidigt, at omfanget af indsatsen er utilstrækkelig, og der bør udlægges yderligere skovområder til biodiversitetsformål.

Dansk Botanisk Forening udtrykker i sit høringsbrev, at der med udlægningen tilføres endnu et lag til forvaltningen samt at de foreslåede udpegninger, der går på tværs af grænserne for Natura2000-områder vil medføre, at der fremover forvaltes habitatnatur på forskellige niveauer. Foreningen udtrykker også, at projekt ”udpegning af livstræer” vil medføre, at der fremover kan findes ”livstræer” både indenfor og udenfor udpegede skove og Natura 2000-områder.

WWF udtrykker i sit høringssvar, at der er behov for en langsigtet national strategi for biodiversitetsindsatserne, og der bør udpeges prioriterede områder – NATURZONER – hvor staten fokuserer sin indsats. WWF mener, at alle nuværende og kommende urørte skove og anden biodiversitetsskove må sikres juridisk enten ved en tinglysning, ved en ændring af Naturbeskyttelsesloven, eller ved en bekendtgørelse udstedt af Miljø- og Fødevareministeren. WWF bemærker også, at de nuværende udlæg af urørt skov og biodiversitetsskov bør effektvurderes og evalueres – og at det evt. kan komme på tale at udtage enkelte af disse skovområder fra urørt skovbeskyttelse..

Steffen Jørgensen giver i sit høringssvar udtryk for, at urørt skov generelt ikke fremmer biodiversiteten, og han foreslår på den baggrund, at der i stedet fortsat kan foregå skovdrift på de udpegede arealer, men med de nødvendige justeringer af hensyn til biodiversiteten.

Søren Risborg finder, at Naturstyrelsens flersidige hensyn på arealerne er under pres, herunder indsatsen for friluftslivet. Han bemærker, at urørt skov og udsætning af store græsædere vil gøre det svært at færdes i skoven og en natur fattigere på muligheder for fremtidens friluftsliv.

Troels Halken foreslår, at der oprettes en ny organisatorisk enhed befolket med biologer og andre specialister i naturforvaltning, som skal tage sig af at administrere de udpegede arealer.

Det er besluttet politisk i Naturpakken fra 2016, at der skal udlægges skov til biodiversitetsformål på Miljø- og Fødevareministeriets arealer. Af Naturpakken fremgår det ligeledes, at udpegningen af skov til biodiversitetsformål anses som et omkostningseffektivt virkemiddel til at standse tilbagegangen i biodiversiteten. Naturpakken sætter også rammen for antallet af hektar til i alt 13.300 ha ny skov til biodiversitetsformål, hvoraf 6.700 ha er ny urørt løvskov, 3.300 ha ny urørt nåletræsplantage og 3.300 ha ny anden biodiversitetsskov.

Det ligger uden for Naturpakkens ramme for udpegning af skov til biodiversitetsformål at udarbejde en langsigtet national strategi for biodiversitetsindsatserne.

Forvaltningen af de udpegede områder vil fortsat være Naturstyrelsens ansvar, og der er ikke lagt op til, at der oprettes en ny organisatorisk enhed i Naturstyrelsen, som skal tage sig af forvaltningen af de udpegede arealer.

Angående høringssvaret om en juridisk sikring af de udpegede skove, så anses det statslige ejerskab som et tilstrækkeligt administrativt værktøj, og som anvendes i de allerede udpegede skove.

For så vidt angår en evaluering af de eksisterende udlæg af urørt skov, så er der i forbindelse med udpegningen gennemført et serviceeftersyn af de eksisterende udpegninger på statens arealer. Serviceeftersynet er sket i respekt for den kontinuitet i biodiversitetsskoven, som generelt er meget vigtig for både troværdigheden af udpegninger og de langsigtede biologiske processer. Der vil i forhold til Naturpakkens baseline være tale om små justeringer, eksempelvis i tilfælde hvor hensyn til sikkerhed og/eller infrastrukturer forhindrer de naturlige processer. Justeringerne gennemføres som en del af den endelige udpegning. Det sikres til enhver tid at måltallet om samlet 22.300 ha skov til biodiversitetsformål.

Det er ikke NST's vurdering, at livstræer i den urørte skov vil give nogen problemer, der hvor der allerede er udpeget livstræer. Efter indfasningsperioden forventes der ikke udpeget livstræer i den urørte skov.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

2.2 Den overordnede udpegning

WWF udtrykker i sit høringssvar, at de ser det som en milepæl, at Naturstyrelsen på baggrund af forskningsbaseret viden skal prioritere naturbeskyttelsesindsatsen i forhold til forekomsten af vigtig biodiversitet. WWF anfører, at de udpegede arealer alle burde være fundet indenfor de 1. og 2. prioriteter der er anbefalet i rapporten "Biologiske anbefalinger om udpegning af skov til biodiversitetsformål på statens arealer" og ønsker en forklaring på, hvorfor nogle af arealerne er fundet i rapportens 3. prioriteringer.

DN bemærker, at de udpegede skovområder er fordelt på væsentlig flere områder end i anbefalingen fra KU/AU, hvorved den gennemsnitlige og faktiske størrelse af de fleste områder bliver mindre. Det vurderes af forskerne bag KU/AU-anbefalingerne at have biologisk betydning, da store sammenhængende skovområder indebærer en række fordele for biodiversiteten. DN bemærker også, at de i høringmaterialet ikke har fundet informationer, som stedfæster 2020-analysens anbefalinger indenfor de enkelte områder (altså præcis, hvad der er anbefalet som eksempelvis urørt løvskov eller fortsat naturnær skovdrift).

DNog WWF anfører, at den gennemsnitlige størrelse på de udpegede arealer er væsentligt mindre end arealerne anbefalet i rapporten fra Københavns Universitet og Aarhus Universitet, og DN spørger hvorvidt hensynet til den geografiske spredning har spillet ind.

WWF konkluderer i sit høringssvar, at alle skove i forskernes 1. og 2. prioriteringslag skal med i udpegningen for at kunne følge Naturpakkens ordlyd om, at udlægningen skal ske omkostningseffektivt og med størst biodiversitetspotentiale. WWF insisterer i sit høringssvar på en skriftlig begrundelse for afvigelser fra forskernes 1. og 2. prioritet. Desuden insisteres på, en nærmere begrundelse for afvigelser fra forskernes prioriteringslag, som skal forelægges parterne bag naturpakken. WWF udtrykker i sit høringssvar, at de ser med stor alvor på, at der er udpeget flere og mindre skovområder herunder skovområder fra forskernes 3. prioritet og finder det helt uacceptabelt – og i strid med Naturpakkens hensigter og politiske målsætninger. Ligesom de udtrykker, at Naturstyrelsens forslag direkte modsiges af de biologisk faglige anbefalinger og endda almen økologisk viden, hvilket burde være styrelsen bekendt. WWF udtrykker desuden, at de er af den opfattelse, at mindre omkostningseffektive 3. prioritetsskovområder ikke uden videre kan erstatte 1. prioritetsskovområder udpeget af forskerne i forholdet 1:1. I givet fald må sådanne valg, ud over en redegørelse og en uafhængig faglig vurdering, kompenseres med yderligere udlæg af urørt skov og anden biodiversitetsskov fx i forholdet 1:3. Lignende ”kompensation” kendes fra infrastrukturudvikling, hvor der etableres erstatningsnatur.

Søren Risborg udtrykker bekymring for, at det er de samme forskere, som har leveret forskningsbaseret rådgivning som også fremfører, at Naturstyrelsens arealer skal rewildes. Samt at det efterlader et indtryk af, at der skal skabes mere biodiversitet og vildere natur, men også at det skal styres og tjekkes.

Udpegningen af skov til biodiversitetsformål er gennemført i henhold til en række kriterier med udgangspunkt i følgende videnskabelige analyser:

- 1. Biologiske anbefalinger om udpegning af skov til biodiversitetsformål på statens arealer (biodiversitetsanalysen) (Københavns Universitet og Aarhus Universitet),*
- 2. Muligheder på Naturstyrelsens arealer for bedre opfyldelse af 2020-mål for truede arter (2020-målsanalysen) (Erhvervs-PhD ved Naturstyrelsen og Københavns Universitet) og*
- 3. Strukturanalyse (Københavns Universitet)*

Kriterierne for udpegningen er tilgængelige på Naturstyrelsens hjemmeside. Ved udpegningen blev der jf. kriterierne lagt størst vægt på de skove/ skovområder, der indgik i alle 3 analyser (kriterie 1). 2020-måls analysens anbefalinger er formidlet på skovområdeniveau. Det er ikke muligt at formidle et samlet informationslag med arternes lokalisering, da ikke alle dataleverandører tillader deling af informationerne.

Ved udpegningen har der i høj grad været et stort overlap mellem de anbefalede arealer. I nogle tilfælde har der dog ikke været overlap, og der er dermed blevet valgt områder, der kun ligger indenfor den ene eller anden analyse.

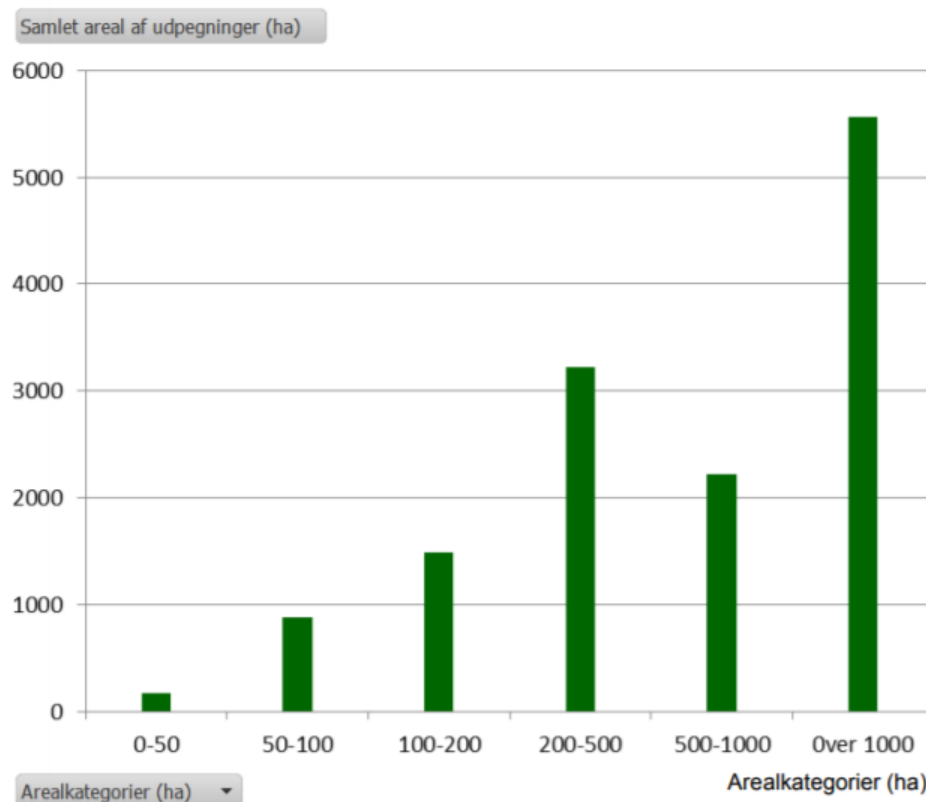
I henhold til kriterie 2 har man så vidt muligt haft som mål på landsplan at sikre 5 kendte levesteder for hver af de truede arter på Naturstyrelsens arealer jf. 2020-målsanalysen. I de tilfælde, hvor en truet art har fået sine økologiske behov opfyldt i minimum 5 skove, prioriteres andre arter. Således er der i nogle tilfælde udpeget arealer, der ligger i biodiversitetsanalysens 3. prioritet, og i enkelte tilfælde er der udpeget arealer uden for biodiversitetsanalysens anbefalinger. Det har også medført,

at afgrænsningen af områder er anderledes i forhold til afgrænsningen i anbefalingerne i biodiversitetsanalysen, og områderne er ligeledes ikke blevet udpeget i anbefalingernes fulde udstrækning. Omvendt er også i nogle tilfælde, på baggrund af biodiversitetsanalysen, udlagt større arealer til urørt, end hvad der anbefales som nødvendigt i 2020 måls analysen. Det gælder for eksempel Rold Skov. Her anbefaler 2020-målsanalysen, at det kun er i den del af Rold Skov der ligger omkring Lindemborg Ådal i Nørreskov, der udpeges til urørt skov. Men her er det valgt på baggrund af biodiversitetsanalysen også at medtage arealer i den mest værdifulde del af Fællesskov. Udpegningen i Rold Skov beskrives nærmere i notatet under de konkrete udpegninger.

Ved afgrænsningen af områderne har der ud over sikring af levestederne været fokus på at:

- medtage flest mulige ældre bevoksninger, så høj en andel af hjemmehørende træarter som muligt og en letgenkendelig grænse i og omkring skoven,
- medtage så meget kortlagt habitatnatur (Natura 2000-områder), naturmæssig værdifuld skov (skovlovens § 25) og plukhugstarealer som muligt.

Der er fortsat tale om store sammenhængende områder, og mere end halvdelen af de nyudpegede områder ligger i sammenhænge større end 500 ha. Nedenfor ses de nye områder fordelt på arealstørrelser. Tidligere udpegninger, der ligger i sammenhæng med de nye områder, er ikke medtaget i opgørelsen, og de samlede områder vil derfor i nogle tilfælde være væsentligt større.

Figur 3: Fordeling af de nye udpegningers størrelse

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

I afsnit 3 gennemgås høringssvar vedrørende konkrete udpegninger og begrundelsen for de forskellige tilvalg og fravalg af områder.

2.3 Finansiering/Økonomi

Naturbeskyttelse.dk foreslår, at i stedet for finansiering via indfasningshugst, så kan man fremover vælge selvforyngelse i stedet for plantning og pleje, og at de sparede midler går til at finansiere, at skoven lades urørt. Det vil også give en mere naturlig og artsrig skov.

WWF anmoder i sit høringssvar om en fornyet gennemgang af økonomien bag aftalen om urørt skov og anden biodiversitetsskov.

Den økonomiske ramme er givet i Naturpakken på baggrund af beregninger af fremtidige tabte indtægter, hugst i overgangsperioden og en begrænset økonomi til hydrologiprojekter, og naturpleje/græsning m.m.

På Naturstyrelsens skovarealer drives skoven med principperne for naturnær skovdrift, hvilket blandt andet betyder, at der i udgangspunktet allerede anvendes selvforyngelse af skovene frem for plantning. Når der foretages plantning, sker det for eksempel for at øge løvtræsandelen i nåletræsbevoksninger.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

2.5 Udpegningernes indhold og geografi

2.5.1 Hele skove inkl. § 3-områder

WWF og Dansk Botanisk Forening kritiserer, at der i forslaget til udpegning er medtaget lysåbne beskyttede arealer beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3 samt veje og stier i de udpegede skove. De mener derfor, at der må udpeges yderligere skov til biodiversitetsformål.

Der henvises til ordlyden i Naturpakken om, at "de udlagte arealer vil omfatte hele skove eller dele af større skove inklusiv mindre åbne arealer som fx skovmoser, skovenge mv., som er en naturlig del af skoven". De økonomiske beregninger i forbindelse med naturpakken er netop gennemført inkluderende de naturligt medfølgende lysåbne arealer, der findes i de fleste skove. De lysåbne arealer i skoven spiller biologisk en vigtig rolle dels fordi overgangszonerne mellem det lysåbne og skovbevoksede er vigtige, og fordi der ved for eksempel skovgræsning vil være behov for de lysåbne arealer, hvor dyrene kan søge føde. Hvorvidt et areal, i denne sammenhæng, er vurderet som mindre afhænger ikke alene af størrelsen, men også af hvilken slags lysåben natur der er tale om. Således kan et 25 ha hedeareal hensigtsmæssigt forvaltes som en del af biodiversitetsskoven, mens en sø med et areal over 20 ha ikke meningsfuldt kan kaldes en del af biodiversitetsskoven. Ved en fejl er enkelte områder medtaget der ikke kan betegnes som værende en naturlig del af skoven. Det gælder lysåbne arealer i kanten af Ørnbjerg Mølle og Pamhule ved Haderslev, som ikke er en naturlig del af skoven samt Slåensø i Sønderkov ved Silkeborg. Disse arealer udtages af udpegningen.

2.5.3 Fordeling af løv-nål

WWF og Dansk Botanisk Forening mener, at de benyttede definitioner af løvskov og nåletræsplantager medfører en, i forhold til hensigterne i Naturpakken, for høj andel af nåletræ i de udpegede områder.

Som løvskov er i Naturpakken lagt til grund, at der er tale om de generelt løvtræsdominerede skove i de gamle skovegne øst for israndslinjen. I løvskovene indgår også nåletræsbevoksninger og lysåbne arealer som eksempelvis enge, moser og overdrev. Med nåletræsplantager forstås skove i traditionelle hede- og klitplantageområder i Danmark. Det vil i praksis sige plantagerne vest for israndslinjen i Jylland, klitskovene nord for Limfjorden samt på Læsø og Tisvilde Hegn. I nåletræsplantagerne er der arealer med løvtræer, både naturligt etablerede og plantede samt lysåbne arealer som f.eks. heder og overdrev, der er en integreret og naturlig del af skoven. Disse arealer indgår i det samlede areal for udlagte nåletræsplantager, jf. rapportens afsnit 1.1.1. Desuden kan det tilføjes at en høj andel af det nåletræsbevoksede areal har skovfyr (mere end 1000 ha) eller rødgran (mere end 1500 ha) som hovedtræart. Der er en række truede arter tilknyttet rødgran og skovfyr.

Bemærkninger giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

2.5.2 Geografisk fordeling

Friluftsrådet udtrykker, at de er ærgerlige over, at udpegningerne af skov til biodiversitetsformål er skævt geografisk fordelt. Friluftsrådet anerkender, at skovene til biodiversitetsformål er udpeget på baggrund af en række kriterier, der skal sikre eksisterende biodiversitetsværdier og et fremtidigt potentiale i forhold til bevarelse af biodiversitet, og at man pga. omkostningerne ved udpegningen har valgt at fokusere på statslige arealer. Friluftsrådet ønsker dog, at så mange som muligt får mulighed for at opleve urørt skov, og derfor havde Friluftsrådet gerne set, at den geografiske fordeling havde været mere jævn.

De udpegede områder er besluttet på baggrund af en række kriterier med udgangspunkt i den forskningsbaserede rådgivning om biodiversiteten. Jf. kriterierne kan der være geografisk spredning i udpegningerne, hvis det er hensigtsmæssigt i forhold til biodiversiteten jf. rapportens afsnit 4.4 om kriterier for udpegning. Det er dog Naturstyrelsens vurdering, at der ved udpegningen er opnået en vis geografisk spredning, selv om der fortrinsvis har været fokus på biodiversiteten.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

2.4 Fremtidig forvaltning

2.4.1 Etablering af indhegninger, udsætning af græssende dyr samt forhold vedrørende bistader

WWF, Naturbeskyttelse.dk og DOF Rold-gruppen finder alle, at der bør være flere og større folde med græssende dyr i skovene, og at der fremadrettet ved udsætning af græssende dyr tages hensyn til dyrenes græsningsadfærd i forhold til målsætningen for et givet areal, at det ikke medfører overgræsning, samt at der ikke foregår vintertilskuds fodring.

WWF bemærker i øvrigt, at der ikke bør forekomme bistader i eller i sammenhæng med skove udpeget til biodiversitetsformål, samt at ressourcerne på at optimere forholdene for biodiversiteten fokuseres på større tiltag og ikke bruges på mikroforvaltning. WWF udtrykker også, at de mener, at Naturstyrelsen må gennemgå alle indeværende forpagtningsaftaler for at sikre sig, at de ikke modarbejder naturpakkens politiske målsætninger.

Formålet med den urørte skov er at opnå en skovnatur, hvor de naturlige dynamikker udfolder sig, og biodiversiteten understøttes. I de urørte skove skal der fortsat tages en række andre hensyn bl.a. til friluftsliv og fortidsminder. Der er som en del af Naturpakken lagt op til, at der kan ske pleje af de urørte skove, herunder græsning. I de økonomiske beregninger i forbindelse med Naturpakken er der således afsat begrænset økonomi til græsning, hydrologi, bekæmpelse af invasive arter m.fl. Græsning som plejetiltag vil blive nærmere beskrevet i de overordnede retningslinjer for forvaltningen af skove til biodiversitetsformål. I udarbejdelsen af de konkrete forvaltningsplaner vil

der blive taget konkret stilling til de forskellige plejetiltag bl.a. græsning. Forvaltningsplanerne vil blive udarbejdet med inddragelse af de lokale brugerråd og vil blive udsendt i offentlig høring. Der er ikke taget stilling til bistader i skov til biodiversitetsformål, men opmærksomheden henledes på, at Miljø og Fødevarerministeriet netop har fået udarbejdet et notat af Århus Universitet, der peger på, at effekter af konkurrence mellem vilde bier og honningbier på danske naturarealer ikke er forskningsmæssigt dokumenteret og at antallet af bistader i Danmark er relativt lavt, hvorved en eventuel effekt af konkurrence kun kan have meget lokal betydning for vilde bier. Det ligger ikke inden for rammerne for udlæg af skov til biodiversitetsformål at gennemgå eksisterende forpagtningsaftaler.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

2.4.2 Giftige plantearter

Søren Vium-Andersen bemærker angående etablering af lysninger i skovene, at disse vokser til i Ørnebregner, som udskiller et giftstof, der kan forurene grundvandet.

Der vil i udarbejdelsen af forvaltningsplanerne blive taget konkret stilling til etablering af lysbrønde og evt. efterfølgende forvaltning og pleje. I det omfang de ligger indenfor de økonomiske rammer for og prioriteter af den fremtidige pleje forventer Naturstyrelsen, at der kan gennemføres en vis bekæmpelse af ørnebregne.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

2.4.3 Beredskabshensyn

Frederiksborg Brand & Redning bemærker angående de skove, som ligger i deres område, at udlæg af urørt skov kan føre til ændrede adgangsforhold, samt øget brandbelastning og anmoder derfor om, at redningsberedskabet inddrages for at sikre at udlæggene ikke skaber nye risici for beredskabet, samt øger risikoen for brandspredning til de beboede områder omkring skovområderne.

Naturstyrelsen vil gå i dialog Frederiksborg Brand & Rednings i forbindelse med udarbejdelse af forvaltningsplaner i det område hvor Frederiksborg Brand og Redning operere. Naturstyrelsen vil på denne baggrund overveje, om der også er andre brandberedskaber i landet, som det vil være relevant med en dialog med, uagtet de ikke har afgivet høringssvar.

2.4.4 Adgang og friluftsliv

Friluftsrådet og Danmarks Idrætsforbund anerkender indsatsen for biodiversiteten, men anfører samtidigt, at det er vigtigt, at mulighederne for adgang opretholdes. Der bør i de udpegede skove fortsat være infrastruktur til at sikre, at besøgende kan komme rundt i både mindre og større skovområder.

Friluftsrådet pointerer, at såfremt mere færdsel kanaliseres ind på veje og stier, da større dele af skovene vil være svært fremkommelige pga. hydrologi og væltede træer, så kan det skabe et større pres på disse veje og stier fra forskellige brugergrupper (f.eks. ryttere, mtb-cykelister, gående etc.). Friluftsrådet minder derfor om, at alle grupper bør sikres tilstrækkelig infrastruktur. Friluftsrådet håber, at der også fortsat kan være friluftsfaciliteter i de udpegede skove samt adgang til disse. Det er Friluftsrådet forståelse, at udpegningerne af skovarealer ikke er uforeneligt med et aktivt friluftsliv, men også, at det bliver nødvendigt at have et særligt fokus på mulighederne for friluftsliv i udarbejdelse af forvaltningsplanerne for de enkelte arealer. Friluftsrådet ønsker, at det samlet set er muligt at dyrke alle former for friluftsliv i skov udpeget til biodiversitetsformål, og mener det kan lade sig gøre gennem intelligent planlægning og forvaltning.

Friluftsrådet finder det væsentligt, at de udpegede arealer ikke automatisk defineres som "stillezoner" i henhold til Naturstyrelsens zoneringsterminologi for planlægning af friluftsliv. Jævnfør definitionen på stillezoner skal man i disse zoner få oplevelsen af uberørt og vild natur. Der færdes ikke nødvendigvis mange mennesker, og der vil ikke være nogen former for faciliteter. Stillezonerne udelukker også organiserede arrangementer som orienteringsløb mv.

Danmarks Idrætsforbund anfører, at det må forventes, at skovene kan blive mindre tilgængelige, og det vækker bekymring for de af deres medlemmer, der færdes uden for vej og sti. Danmarks Idrætsforbund finder det vigtigt, at det er slået fast i høringsmaterialet, at Naturbeskyttelsesloven sidestiller friluftsliv med naturbeskyttelse samt adgangsretten i de statslige skove. Forbundet giver udtryk for, at de er meget opmærksomme på, at der gives udtryk for, at Naturstyrelsen fortsat skal arbejde for at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet og varetage formidling og information om arealernes værdier.

Dansk Orienterings-Forbund anerkender indsatsen for øget biodiversitet i skovene, og påskønner hvordan mere naturrene skove vil kunne styrke naturoplevelsen for friluftslivet. De beder dog samtidigt om, at der tages højde for orienteringsidrættens særlige kendetegn i udmøntningen af indsatsen. Forbundet bemærker, at de i dag er vant til at samarbejde med Naturstyrelsen om at tage hensyn til naturen i planlægningen af ruteforløb, og samtidig bemærker de, at det er afgørende for deres muligheder for at tilrettelægge spændende ruter i ukendt terræn, at mulighederne for at løbe i naturen ikke forringes mærkbart. De bemærker også, at større indhegnede områder, hegn, der ikke kan passeres fx på grund af græssende dyr, samt etablering af vådområder kan være ødelæggende for muligheden for at dyrke orienteringsløb, da det løbbare areal formindskes. Forbundet bemærker, det kan medføre øget pres på de tilgængelige arealer brugergrupperne i mellem særligt i hovedstadsområdet og Nordsjælland.

Formålet med stillezonerne er at understøtte den stille naturoplevelse, og de er ikke indført som et naturbeskyttelsesredskab. Skove udpeget til urørt skov eller anden biodiversitetsskov udlægges ikke automatisk til stillezoner. Det vil være Naturstyrelsens forsatte praksis ved anmeldelse af større friluftsanslagninger at sikre en balanceret afholdelse, der afvejer hensynet til friluftslivet med hensynet til naturværdierne.

De juridiske rammer for borgernes friluftsmæssige muligheder i de udpegede skov ændres ikke, og Naturstyrelsen vil inden for de økonomiske muligheder strække sig langt for at opretholde de vigtigste adgangsmuligheder og friluftsfaciliteter. Naturstyrelsen vil også i forbindelse med udarbejdelse af forvaltningsplanerne være meget opmærksom på hegningsudformning m.v., som kan virke som barriere for friluftslivet. Det er Naturstyrelsens vurdering, at de ændrede skove vil give nye muligheder for en del af friluftslivet, men omvendt kan de ændrede skove betyde nye udfordringer for andre dele af friluftslivet. Den ændrede skov vil give øget mulighed for eksempel for den naturinteresserede stille vandrer, mens nogen af de mere idrætsprægede friluftsbbrugere sandsynligvis vil opleve større udfordringer med at færdes end i den naturnært drevne skov, som i dag er størsteparten af de statslige skovarealer.

Hensynet til friluftslivets muligheder vil blive inddraget i udarbejdelsen af forvaltningsplaner for de udpegede skove, herunder i forbindelse med evt. projekter med skovgræsning i større folde.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udpegningerne.

2.4.5 Verdenskulturarv

Parforcejagtselskabet Nordsjælland anfører, at parforcejagtsystemerne i Gribskov, Store Dyrehave og Jægersborg Dyrehave og Hegn er UNESCO verdenskulturarv. Museet bemærker, at udlægning af biodiversitetsskov generelt ikke er problematisk i forhold til områdets status som UNESCO verdenskulturarv, men hvis de udpegede veje, stier mv. ikke vedligeholdes og holdes fri for tilgroning, væltede træer, oversvømmelse mv., er der risiko for at de unikke kulturspor, som de udgør, forsvinder. Resultatet af dette vil i yderste konsekvens være at området mister sin status som UNESCO verdenskulturarv.

Naturstyrelsen vil sikre, at hensynet til parforcejagtvejssystemerne medtages og sikres i forvaltningsplanerne for de berørte områder.

2.5 Udarbejdelse af forvaltningsplaner

2.5.1 Proces

DN roser Naturstyrelsen for en vidensbaseret, åben og inddragende proces omkring de nye urørte skove og anden biodiversitetsskov. DN anfører, at der også fremadrettet vil være meget læring og håber, at Naturstyrelsen fremadrettet vil sprede erfaringerne til andre offentlige forvaltere og private skovejere.

WWF mener, at der må planlægges og gennemføres løbende monitoring og evaluering af naturpakken inkl. inddragelse af forskere.

WWF henstiller til, at de konkrete driftsplaner fastsættes i dialog med faglige kompetente processer, der inkluderer også lokale ressourcepersoner med lokal biologisk viden, uanset disse umiddelbart ikke er repræsenteret i skovbrugerrådene. Alternativt kan alle skovbrugerråd modtage informationsmateriale, der opdaterer viden m.m.

Friluftsrådet foreslår, at man inddrager en bredere del af befolkningen i det videre arbejde med forvaltningsplanerne og ikke kun de lokale brugerråd.

Som en del af den forskningsbaserede rådgivning modtager Naturstyrelsen en række overordnede anbefalinger for den fremtidige forvaltning af skove til biodiversitetsformål. Anbefalingerne vil indgå som en del af grundlaget for udarbejdelsen af overordnede retningslinjer for forvaltningen og de konkrete forvaltningsplaner for de specifikke områder. Desuden har Naturstyrelsen i marts 2018 afholdt et seminar om fremtidig forvaltning af skove med biodiversitetsformål. Her deltog danske og udenlandske forskere samt interesseorganisationerne.

Forvaltningsplanerne udarbejdes i henhold til Naturstyrelsens sædvanlige procedure med inddragelse af brugerrådene. Brugerrådene består af interessenter fra forskellige interesseorganisationer: DN, Friluftsrådet, Danmarks Idrætsforbund, Dansk Ornitologisk Forening m.fl. Forvaltningsplanerne sendes i en bred høring, og her vil der være mulighed for øvrige interesserede at indsende input til planerne.

Naturstyrelsen forventer løbende at dele de erfaringer, der gøres i forbindelse med udlægningen, indfasningen og den efterfølgende forvaltning. Der er ikke afsat penge i naturpakken til en overvågningsindsats, men styrelsen arbejder for, at der bliver en vis overvågning af indsatsens effekt. På nuværende tidspunkt er der ikke taget stilling til metode og niveau.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udpegningerne.

2.5.2 Forskningsarealer

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning bemærker, at der findes en række arealer med feltforsøg i de udpegede skove. Feltforsøgene er etableret til forskningsformål, og for at kunne opretholde forsøgene kan det medføre, at en form for fortsat skovdrift kan være påkrævet. IGN foreslår, at disse arealer på sigt kan indgå i en videre observation af udviklingen efter udlæg af skov til biodiversitetsformål.

Det bemærkes også, at der indenfor de udpegede arealer findes en række arealer, som har til formål at sikre genbevaring og forædlingsformål.

I forbindelse med udarbejdelsen af forvaltningsplaner drøftes den fremtidige forvaltning af særligt værdifulde forsøgsarealer med universiteterne, så det sikres at værdifuld viden ikke går tabt.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udpegningerne.

2.6 Vedrørende hugst og indfasningsperiode

DN er bevidst om, at der er udarbejdet midlertidige retningslinjer for hugst frem til der er udarbejdet forvaltningsplaner for de enkelte områder (forventeligt i løbet af 2019), men havde helst set et hugststop indtil forvaltningsplanerne er udarbejdet.

WWF er af den opfattelse at indfasningen/klargøringen af de urørte skove m.m. regnes fra Naturpakken 2016's datering – hvilket vil sige 20. maj 2016. Dvs. at for løvskov vil det være 10 år og nåleskov 50 år – regnet fra 20. maj 2016. WWF mener, at træer, der opfylder livstræskriterierne automatisk bør friholdes fra fældning i hele indfasningsperioden.

DOF Nordjylland Rold-Gruppen glæder sig til at følge udviklingen i skovene i årene fremover, men opfordrer samtidig til, at der i indfasningsperioden tages størst muligt hensyn til de gamle bøge- og egetræer, som overhovedet muligt. Skovningen bør efter Rold-Gruppens mening afvente den kommende faglige anbefaling fra forskerne, så arealerne sikre den bedste start med den nye funktion som biodiversitetsskov.

Michael Lønstrøm glæder sig over, at der endeligt bliver udlagt mere urørt skov og biodiversitetsskov i Danmark, men finder det meget beklageligt, at indsatsen finansieres gennem hugst i en overgangsperiode på henholdsvis 10 år i løvskov og 50 år i nåletræsplantager. Den lange overgangsperiode virker mere funderet i økonomiske betragtninger end biologiske. I stedet bør indsatsen tilføres midler, således at Naturstyrelsen undgår at skulle sikre indtægter under indfasningsperioden.

Søren Wiium-Andersen anfører, at det er de biologisk set ældste træer, der fremover bør bevares i de skove, der udlægges til biodiversitetsskove, også selv om disse træer er de økonomisk mest værdifulde. Dette ikke mindst fordi de danske skove af Naturstyrelsen er blevet karakteriseret som værende i ringe tilstand i 2013, hvad angår levesteder. Fire år senere var der ingen forbedringer sket ifølge en EU revisionsrapport. Dersom Danmark skal opfylde sine internationale biodiversitetsforpligtelser, er der et behov for en ekstra indsats for at bevare gamle træer og ældre sammenhængende bevoksninger i de udlagte skove.

Naturbeskyttelse.dk Det er særdeles bekymrende, at der i en 10-50 årig periode skal drives skovhugst, inden udlægningen.

Lars Siebken finder det skuffende at skovhugsten fortsætter 10 år efter udpegningen i løvskove og hele 50 år i nåletræsplantagerne. Desuden finder han argumentet om at vores natur på den måde skal betale for sig selv for dårligt samt politisk og naturbeskyttelsesmæssigt uansvarligt.

Hugst i overgangsperioden til urørt skov er besluttet som en del af indsatsens finansiering. Hugst i overgangsperioden har dermed et økonomisk formål. Der regnes i hele budgetår, og derfor løber overgangsperioden til urørt skov til udgangen af henholdsvis år 2026 og 2066. Hugsten gennemføres, så der tages størst muligt hensyn til biodiversiteten og til dennes fremtidige udvikling, fx ved at fremme lysåbne forhold og variation.

Naturstyrelsen er i gang med at udarbejde overordnede retningslinjer for skovenes fremtidige forvaltning herunder hugst i overgangsperioden. Som en del af dette arbejde har Naturstyrelsen bedt forskere ved GEUS, Københavns Universitet og Aarhus Universitet om at udarbejde nogle generelle anbefalinger for den fremtidige forvaltning. Anbefalingerne benyttes som input til de overordnede retningslinjer.

Efterfølgende udarbejdes der konkrete forvaltningsplaner for de enkelte udpegede skove/skovområder. Indtil der er udarbejdet forvaltningsplaner for skovene, vil de overordnede retningslinjer regulere hugsten.

Der vil i overgangsperioden ske hugst i såvel hugstmodne som yngre bevoksninger. Når der i den enkelte bevoksning, uanset om det er en ældre eller en yngre bevoksning, tages træ ud, vil der være fokus på at efterlade de træer med det største biodiversitetspotentiale. Hugststyrken i den enkelte bevoksning tilpasses bevoksningens biodiversitetspotentiale.

2.7 Ophævelse af plukhugstudpegninger

DN er rimelig enig i, at en del af de gamle plukhugstudpegninger overordnet set ikke har givet tilstrækkeligt på biodiversitets-kontoen, og til dels er indhentet af naturnær skovdrift og certificeringerne. Men det er et relativt stort areal set i lyset af, at kun en meget begrænset del af de danske skove der er pålagt specifikke biodiversitetshensyn, og at alle skovnaturtyper er i stærkt ugunstig bevaringsstatus. På visse arealer, hvor hugsten faktisk har været yderst skånsom gennem lang tid, kan det have særdeles store negative konsekvenser, hvis den til enhver tid mest økonomisk optimale naturnære skovdrift gennemføres. Ligger nogle af områderne i Natura 2000-områder? Måske oven i købet i naturtyper? Det kan jo også være i områder med skovnaturtype udenfor Natura 2000-områderne. Eller i kortlagte områder med naturmæssigt særligt værdifulde skove (§-25), som der ikke er nogen tilstrækkelig beskyttelse af i dag? En sådan ændring i driften kalder på en konsekvensvurdering.

Det har været et kriterie at få så meget af plukhugstarealet som muligt omfattet af de nye udpegninger. Ca. 2.300 ha af plukhugstarealerne ligger indenfor de nye udpegninger af skov til biodiversitetsformål, trods det at plukhugstarealerne generelt har ligget meget spredt, og det har været et ønske at samle de nye udpegninger i større klumper. Dermed er der ca. 1.700 plukhugstareal der ligger udenfor de nye udpegninger. Af dem er ca. 250 ha kortlagt som §25 arealer, 99 ha er beliggende i egekrat og 550 ha er beliggende i Natura 2000 områder. Efter korrektion af overlap er der ca 900 ha der ikke indgår i nogen form for kortlægninger, og alene forvaltes og beskyttes ud fra retningslinjerne for naturnær skovdrift. Naturstyrelsen vurderer, at det gennemgående også er de arealer med mindst biologisk værdi.

Det er værd at bemærke, at ophævelsen af plukhugstbegrebet i praksis ikke medfører en forringelse af forvaltningen af de områder, der ikke indgår i udpegningen, netop fordi retningslinjerne for naturnær skovdrift har overhalet principperne for plukhugst. Dermed skal ændringen mere ses som at indsatsen for biodiversiteten hæves betydeligt på de arealer, der indgår i de udpegede områder, mens forvaltningen generelt set forbliver status quo på de øvrige plukhugstarealer, der fremadrettet drives naturnært. På de konkrete § 25-arealer vil der, i den naturnære skovdrift, være et særligt fokus på at beskytte de naturværdier, der er grundlag for udpegningen. Er 10 gamle træer f.eks. grundlag for kortlægningen, vil driften have fokus på at sikre disse træer.

3 Områdespecifikke hørings svar

3.1 Forslag til andre skovarealer uden for udpegning

DN bemærker, at Nørlund Plantage ikke er medtaget, trods en 2. prioritering i anbefalingen fra KU/AU og angiver, at de bifalder, at alle tre anbefalede nåleskovsområder med 1. prioritet medtages.

Horsens Kommune foreslår, at Klokkedal Skov udlægges som urørt løvskov.

NaturPark Mølleåens Venner finder det uforståeligt, at Ganløse Eged ikke er udpeget som urørt skov.

Erik Vinther mener, det er vigtigt med en større geografisk spredning af de udpegede skove og nævner som eksempel Svanninge Bakker og Sollerup Skov på Fyn, hvor der ikke er udpeget skovarealer.

Marianne Troelsgaard foreslår, at et areal i Horsens Kommune med en istidskløft, der er beliggende i nærheden af Den Genfundne Bro også inddrages, da der er en smuk, unik natur.

DN Fredensborg anfører, at der muligvis kan være et biodiversitetspotentiale i at ændre den gamle udpegning af Grønholt Vang til urørt skov til at blive anden biodiversitetsskov for at udvide arealet med den naturpleje (høslet m.m.), som sker i dag.

Mogens Holme 3 anbefaler, at et område i Nyrop Hegn også udpeges, og nævner det er meget varieret og med et stort antal fugle.

Der henvises til afsnit 2.4 om udpegningsprocessen, hvor der redegøres for baggrunden for udpegningerne. Evt. ændringer i naturplejen og forvaltningen af Grønholt Vang er alene relevant i forhold til udarbejdelsen af driftsplan for den lokale enhed.

3.2 Rold Skov

DN skriver i sit høringssvar, at "DN anser det for helt korrekt, at Naturstyrelsens forslag er reduceret i sammenligning med CMEC's anbefalinger, for så vidt angår Rebild Bakker og Gravlev Ådal, som i sine helheder allerede er fuldt beskyttede som græsningsskov og § 3-natur. Disse områder er desuden af en beliggenhed, størrelse og karakter, så de ikke bør betragtes som en integreret del af skoven. DN mener derimod, at de skovbevoksede arealer i CMEC's forslag burde være bibeholdt, da det ville give en enestående mulighed for et større, sammenhængende naturområde fra området omkring St. Øksø til Bjergeskov og området omkring Skadsholm. Dette område rummer samlet set noget af Danmarks mest varierede og spændende natur og knytter desuden an til den meget værdifulde Lindenberg Ådal."

WWF udtrykker i sit høringssvar, at de "er stærkt forundret over denne tilsyneladende nedprioritering af biodiversitetsindsatsen i Rold Skov på trods af de videnskabelige anbefalinger. Dette synes absolut ikke at være i overensstemmelse med de politiske mål fastsat i Naturpakken 2016. Vi må insistere på en begrundelse fra Naturstyrelsen for 1) at se bort fra at udpege det anbefalede areal, samt 2) opdele den foreslåede udpegning i to mindre arealer, som strider imod såvel omkostningseffektiv anvendelse samfundet midler, samt almen biologisk viden. WWF er af den holdning, at Naturstyrelsen skal komme med et nyt forslag fsva Rold Skov, der opfylder såvel de politiske målsætninger, som den biologisk faglige viden."

DOF-Nordjylland Rold-gruppen udtrykker, at "det meget positivt, at man har valgt at følge de anbefalinger til konkrete arealer, som er fremlagt af en gruppe af forskere i biodiversitet. Vi ærgres og undrer os dog over, at man ikke har valgt at udlægge hele det anbefalede areal, men i begge delområder i Rold Skov har valgt at indskrænke det. Vi vil kraftigt anbefale, at man ændrer udpegningen og som minimum inddrager det areal, som forskerne anbefaler. For mange fugle og andre skovlevende organismer er det vigtigt, at der bliver tale om store og sammenhængende arealer for at opretholde levedygtige bestande af de mest krævende skovarter."

I Rold Skov anbefaler 2020-målsanalysen, at det kun er i den del af Rold Skov, der ligger omkring Lindenberg Ådal i Nørreskov, der udpeges til urørt skov. Men her er det valgt på baggrund af biodiversitetsanalysen også at medtage arealer i den mest værdifulde del af Fællesskov.

Sammen med de eksisterende udpegninger samt de lysåbne arealer i området skaber de nye udpegninger et sammenhængende skov- og naturområde. Derudover har Rold Skov en høj andel af nåletræ, og nogle af de områder der ikke er medtaget fra biodiversitetsanalysen er f.eks. rene rødgranområder. Det er i udpegningen valgt at fokusere på de vigtigste løvtræsarealer jf. rammerne angivet i kriterierne, hvor der i områdernes afgrænsning skal være fokus på at sikre en så høj andel af hjemmehørende træarter som muligt.

3.3 Gribskov

DN bemærker i sit høringssvar, at der i forslaget til udpegning af urørt skov og anden biodiversitetsskov i Gribskov er der foretaget store ændringer, som DN umiddelbart finder uheldige, og i hvert fald savner yderligere forklaring på. Det drejer sig først og fremmest om store reduktioner, men også om et par mindre udvidelser.

Der er medtaget en mindre del af Harager Hegn og nordenden af Esbønderup Skov, hvilket DN finder udmærket, men desuden er et område omkring Kagerup Station, som er meget stærkt domineret af rødgran. Udpegningen skal være sket på baggrund af en anden forskningsrapports analyser af forekomsten af rødlistede arter på naturstyrelsens arealer (Buchwald og Heilmann-Clausen) (2020 målsanalysen). Der er nemlig i dette område sket fund af den globalt rødlistede blank gæstemyre, som kun lever i den almindelige røde skovmyres tuer. DN finder god grund til at gøre en særlig indsats for arten, men stiller spørgsmålstegn ved, om urørt skov i regi af Naturpakken er det rigtige redskab. Indfasningen af området til urørt løvskov ville logisk bestå af en forholdsvis omfattende hugst af rødgran, og den generelle udvikling i en urørt skov vil også give langt mindre dominans af rødgran i fremtiden, og dermed færre (og måske især færre store) myretuer.

DN, WWF og DN Hillerød giver i deres høringssvar udtryk for, at de undrer sig over, at den del af Gribskov, der kaldes "Søskoven", det vil sige hele området mellem landevejen Nødebo-Esrum og Esrumsø ikke er udpeget, selvom den fremgår af forskernes 1. prioritetsliste.

DN anfører i deres høringssvar også, at Søskoven er meget benyttet af skovgæster (der er en vej og cykel/gangsti til Hillerød) og fyldt med grillpladser, overnatningssteder o.s.v. Desuden ligger der en del beboede huse og et traktørsted (Fænrikhus), hvortil man kan komme med en færge fra Fredensborg. Der er en god udsigt oversøen, der holdes fri fra tilgroning. Der er mange gamle egetræer med stor biodiversitet som bliver passet og friholdt fra tilgroning.

DN udtrykker bekymring for at der i de centrale dele af Gribskov er udpeget områder domineret af rødgran.

DN og DN Hillerød undrer sig over, at et større areal ved Stenholt Indelukke/Odderdamsengene ikke er omfattet af udpegning.

Michael Lønstrøm ønsker en udvidelse af urørt skov og ekstensiv græsning i det sydvestlige område med henblik på at fremme sammenhængen til Strødam reservatet

I Gribskov udlægges det største sammenhængende skovområde til biodiversitetsformål i Danmark. Det er højt prioriteret at skabe et stort sammenhængende område. Den nordlige og centrale del af skoven har i henhold til videnskabelige analyser været højest prioriteret for sjældne og truede arter i tilbagegang og indgår derfor som en central del af udpegningen.

Blank gæstemyre er fortrinsvis fundet nord for jernbanen ved Kagerup. Af hensyn til muligheden for at kunne lave større hegn med en god arrondering i Gribskov bibeholdes arealet ved Kagerup i udpegningen. Søsken er udeladt, da 2020 målsanalysen viser, at mange af de arter i området, hvis økologiske behov tilgodeses bedst i urørt skov, får deres præferencer opfyldt andre steder. 2020 målsanalysen anbefaler derfor, at Søsken fortsat forvaltes med naturnær skovdrift eller som anden biodiversitetsskov.

Når der er udpeget dele af større skovområder, er det ved opdelingen tilstræbt, at der sikres en letgenkendelig afgrænsning i skoven, der samtidig sikrer en fremtidig hensigtsmæssig forvaltning herunder mulighederne for afgrænsning. Afgrænsningen til Søsken er et udtryk for dette, da afgrænsningen i Gribskovkomplekset mod søsken nu går ved den stærkt trafikerede landevej genennem skoven mellem Nødebo og Esbønderup (Gilleleje).

Desuden kan det ud over ovenstående hovedbegrundelse suppleres med, at der i Søsken findes store kulturhistoriske og landskabsmæssige interesser i Søsken langs Esrum Sø. Ligesom der er store friluftaktiviteter og en del publikumsfaciliteter, stier og bygninger mv.

Store dele af den centrale del af Gribskovudpegningen har 1. prioritet i biodiversitetsanalysen. Desuden findes der jf. 2020-målsanalysen også flere truede nåleskovsarter indenfor udpegningen. Rødgranbevoksningerne indgår i den samlede forvaltning for biodiversitet i området. Omfanget af skovning i rødgranbevoksningerne vil blive afvejet i de kommende forvaltningsplaner bl.a. i forhold til deres betydning for sjældne arter. Desuden binder den centrale del af Gribskov det store sammenhængende område sammen.

Den sydlige del af Gribskov er 3. prioritet i biodiversitetsanalysen, og er heller ikke en topprioritet for at opnå målsætningerne i 2020 målsanalysen.

Høringssvarene giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

3.4 Jægersborg Hegn og Rude Skov

WWF ønsker en begrundelse for, hvorfor Rude Skov er udpeget og hvorfor ikke hele Jægersborg Hegn er udpeget samt over hvorfor, den nordligste del af Jægersborg Hegn ikke indgår i udpegningen.

DN Rudersdal undrer sig i sit høringssvar over hvorfor den østlige del af Rude Skov samt den nordlige del af Jægersborg Hegn ikke er medtaget.

Ved udpegningen af jægersborg dyrehave blev det vurderet, at de kendte forekomster af truede arter i den nordlige del af skoven (nord for Skodsborgvej) med den nuværende udpegning er sikret tilstrækkeligt med beskyttede levesteder – jf. 2020 målsanalysen. Derfor blev det prioriteret at benytte arealet andetsteds.

I Rude Skov er udpeget på baggrund af kendte forekomster af truede arter i skoven. Ikke mindst den globalt truede blank gæstemyrer. Det er vurderet, at det er særligt den vestlige del af Rude Skov der er biologisk interessant. Det er derfor valgt at prioritere yderligere areal andetsteds.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

3.5 Nejede Vesterskov

DN Hillerød glæder sig i sit høringssvar over, at Nejede Vesterskov er udpeget i sin helhed.

Michael Lønstrøm udtrykker i sit høringssvar bekymring for, at urørt skov vil fremme eksisterende opvækst af ær og opfordre til at ær borthugges.

Der er i Naturpakken lagt op til, at der kan ske pleje af de urørte skove eksempelvis bekæmpelse af invasive arter. Ær betragtes dog ikke som invasiv, hvilket beskrives nærmere i overordnede retningslinjer for forvaltningen af skove til biodiversitetsformål. Ved udarbejdelsen af den konkrete forvaltningsplan for skoven vil der blive taget konkret stilling til, om det er et problem, og hvilke plejetiltag der i givet fald kan tages i anvendelse. Naturstyrelsen vil ikke nødvendigvis kunne forhindre, at nogle af skovene på landsplan i perioder få en forøget dominans af ær, da det vil være skovens dynamik der vil udvikle skovene. Forvaltningsplanerne vil blive udarbejdet med inddragelse af de lokale brugerråd og vil blive udsendt i offentlig høring.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

3.6 Store Dyrehave

DN Hillerød udtrykker i sit høringssvar glæde over, at 110 ha i St. Dyrehave er udlagt til ny urørt skov, men undrer sig over udpegningens afgrænsning og at man ikke benytter sig af muligheden for at udpege et større sammenhængende område.

Den sydlige del af St. Dyrehave - Rågårds Mose og omgivelser - har i biodiversitetsanalyser vist sig at være særligt naturmæssigt værdifuld. Det har ikke ud fra den samlede analyse, været muligt at prioritere et større område af St. Dyrehave til urørt skov.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

3.7 Bidstrup Skovene

DN og Nationalpark Skjoldungernes Land støtter og anerkender udpegningen af Bidstrup Skovene.

DOF Roskilde foreslår, at den øvrige del af Bidstrupskovenes statsejede arealer også udpeges.

DN's naturfaglige udvalg udtaler i DN's høringssvar, at de gerne ser Bidstrup Skovene udpeget i sin helhed, da der findes flere mindre perler i den del der ikke er udpeget, som har potentiale til at udvikle og sprede sig i området.

Axel Frederik Møller udtrykker, at han nervøs for, hvilken betydning udpegning af Hjortesø med omgivelser til urørt skov vil have. Mosen rundt om Hjortesø har tidligere været helt fantastisk naturmæssigt. Mosen var af den type, hvor fattigkærsorkideer vokser sammen med rigkærsorkideer som en følge af fremstrømmende kalkrigt grundvand i kombination med hængesæk. Han spørger om udpegningen vil være til hinder for en rydning af mosen for elletræer?

Biodiversitetsanalysen ligger til grund for den afgrænsning, der er foretaget i Bidstrup Skovene. Det er vurderet, at de hektar, som ikke er udpeget her, vil have større værdi for biodiversiteten på andre lokaliteter. De overordnede rammer for forvaltning af urørt skov giver i begrænset omfang mulighed for pleje i den urørte skov, men den naturlige dynamik, der opstår, når skoven passer sig selv, vil være den fremherskende. I forbindelse med udarbejdelse af forvaltningsplanen for skovene vil der blive taget stilling til den fremtidige forvaltning af området. Herunder forvaltningen af de artsrige kær.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

3.8 Boserup Skovene

DN's naturfaglige udvalg, DN Roskilde og Nationalpark Skjoldungernes Land støtter og anerkender udpegningen af Boserup skov.

DN Roskilde forslår på baggrund skovens struktur, aktuelle træartsindhold, historie og den rekreative brug, at de nordøstlige dele af skoven måske ikke burde være urørt, men i stedet tillade en eller anden form for forvaltning. Der er især en bekymring for, at ensaldrende bevoksninger og dominans af ær kan blive et problem for skovens udvikling, som urørt skov.

Der er i Naturpakken lagt op til, at der kan ske pleje af de urørte skove eksempelvis bekæmpelse af invasive arter. Ær betragtes dog ikke som invasiv, hvilket beskrives nærmere i overordnede retningslinjer for forvaltningen af skove til biodiversitetsformål. Ved udarbejdelsen af den konkrete forvaltningsplan for skoven vil der blive taget konkret stilling til, om det er et problem og hvilke plejetiltag der i givet fald kan tages i anvendelse, herunder også håndtering af ensaldrende bevoksninger. Bl.a. forventer Naturstyrelsen at have fokus på at fjerne ær i skoven i overgangsperioden til urørt.

Bemærkninger giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

3.9 Svinkløv Plantage

Klaus David Jensen bakker op om, at Svinkløv Plantage skal være urørt nåleskovsplantage for fremtiden og kommer med nogle forslag til fremtidig forvaltning af området inkl. konvertering fra nåletræsdomineret til løvtræsdomineret.

I forbindelse med udarbejdelse af forvaltningsplanen for skoven vil der blive taget stilling til den fremtidige forvaltning på baggrund af de overordnede forvaltningsmæssige rammer for skov til biodiversitetsformål.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

3.10 Livø

DN lokale afdeling DN Vesthimmerland har ikke indvendinger i mod udpegningen, og ser frem til, at forvaltningsplanen for det udpegede areal kommer i høring.

Dansk Botanisk Forening kritiserer, at der i de udpegede 66 ha til anden biodiversitetsskov indgår et sammenhængende § 3- beskyttet hedeareal på 13 ha.

Som det fremgår af Naturpakken, så udlægges der hele skove eller dele af større skove inklusiv mindre åbne arealer, som er en naturlig del af skoven. Hvorvidt et lysåbent areal er vurderet som mindre, afhænger ikke alene af størrelsen, men også af hvilken slags lysåben natur der er tale om. Derfor kan et 25 ha hedeareal hensigtsmæssigt forvaltes som en del af biodiversitetsskoven, mens en sø med et areal over 20 ha ikke meningsfuldt kan kaldes en del af biodiversitetsskoven. I dette tilfælde er der tale om et 13 ha stort hedeareal, der er omkranset af de nye samt tidligere udpegninger.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

3.11 Kastrup-Myrdeskov

Plejegruppen i Allindelille Fredskov udtrykker tilfredshed med udpegningen af Myrdeskov til anden biodiversitetsskov og ikke urørt skov, og bemærker, at skoven kunne kaldes "Kastrup Myrde Skov, da

den rummer begge skove. Desuden gøres opmærksom på, at der i Kastrup Skov findes Danmarks vel nok største bestand af Sværd-skovlilje.

Naturstyrelsen har ændret navnet på skoven. I forbindelse med udarbejdelse af forvaltningsplanen for området, vil Naturstyrelsen sørge at forvaltningen sikrer gode forhold for kendte sjældne og truede arter herunder Sværd-Skovlilje.

3.12 Almindingen

Bornholms Travelskab bemærker, at arealet syd for travbanen er eneste parkeringsmulighed ved arrangementer på travbanen – og uden denne parkeringsmulighed kan der ikke arrangeres løbsdage.

Arealet tages ud af udpegningen.

3.13 Ørnbjerg Mølle

Ørnbjerg Møllelaug bemærker, at de § 3-beskyttede overdrev ikke bør udlægges som urørt skov, da det vil medføre et tab af herligheds- og biodiversitetsværdi.

Ved en fejl er der ved Ørnbjerg Mølle medtaget et lysåbent område, der ikke kan betegnes som værende en naturlig del af skoven. Dette areal er udtaget af udpegningen.

3.14 Farumskovene

Anders Johnsen ønsker, at der også fremadrettet er mulighed for at sanke brænde i de lokale skove omkring Værløse.

Det bemærkes, at der fortsat vil være skovarealer som ikke er udlagt til biodiversitetsformål i lokalområdet, og dermed skovområder, hvor der fortsat vil være en forstlig drift herunder sankning af brænde.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

Hans Jacob Nyvold Andersen og Sidsel Gry Nyvold Andersen har et konkret forslag til forvaltning og pleje i Ganløse Ore.

Der vil blive taget stilling til den konkrete forvaltning i forbindelse med udarbejdelse af forvaltningsplaner inkl. offentlig høring.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

Anja og Johnny Christensen udtrykker i deres høringsvar, at de er kritiske overfor etablering af en minkfarm mindre end 500 m fra Ganløse Ore, da undslupne mink kan anrette stor skade i skoven.

Udpegningen berører alene Naturstyrelsens arealer og udpegningen af skov til biodiversitetsformål. Den beskrevne problemstilling behandles ikke i dette notat.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i udpegningen.

3.15 Silkeborg, vest og nord, Silkeborg Sønderskov, Velling Skov, Snabegård Skov samt Odderholm

DOF-Østjylland støtter udpegningerne og har nogle konkrete supplerende forslag til yderligere arealer, som kan indgå udpegningerne i skovene omkring Silkeborg, Velling Skov samt Snabegård Skov.

Det bemærkes, at de foreslåede arealer i "Silkeborg, vest og nord" enten allerede er udlagt som urørt eller bliver urørt med virkning fra senest 2040 i henhold til tidligere planlægning. For de øvrige supplerende forslag til arealer, så henvises til høringsnotatets afsnit 2.4 om udpegningsprocessen.

Dansk Botanisk Forening bemærker angående Silkeborg Sønderskov, at Slåensø på 21 ha ikke bør medregnes i det udpegede areal og de foreslår i stedet andre arealer i samme skov. Om Odderholm bemærker foreningen, at arealet er "ung tilgroningsskov og ikke gammel løvskov" samt at "udpegningsprocessen virker helt unødvendig" i forhold til den eksisterende beskyttelse og drift.

Hvorvidt et areal er vurderet som mindre afhænger ikke alene af størrelsen, men også af hvilken slags lysåben natur der er tale om. Således kan et 25 ha hedeareal hensigtsmæssigt forvaltes som en del af biodiversitetsskoven, mens en sø med et areal over 20 ha ikke meningsfuldt kan kaldes en del af biodiversitetsskoven. Ved en fejl er Slåensø medtaget, selvom søen ikke kan betegnes som værende en mindre del af skoven. Slåensø vil blive udtaget fra udpegningsprocessen.

Hvad angår Odderholm, så kan der henvises til høringsnotatets afsnit 2.4 om udpegningsprocessen, så vægtes forekomsten af sjældne og truede arter højt.

3.16 Hald

Naturskolen i Viborg Kommune pointerer de gode aktiviteter, som de laver i dag i de udpegede skove ved Hald og giver udtryk for, at det er deres opfattelse, at de vil kunne fortætte med disse aktiviteter i de udpegede skovområder og er indstillet på et fortsat tæt samarbejde med Naturstyrelsen.

Det vil forsat være muligt at fortsætte med de samme friluftaktiviteter i Hald.